49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2368 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4–17 ՄԱՐՏ 1909

4 ՄԱՐՏ 1324–25 ՍԵՊԵՐ 1327

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته

صاحب امتیازی : (اوهانس فریدج)

ادره‌خانه‌سی : باب‌عالی جاده‌سنده

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔՈՒՄԻ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.
Գիւղոյ համար	80 գրշ.	50 գրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՕԳՈՒՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր գիներ։

Journal Arménien

MANZOUMÉ-I-EFKIAR

Grand' Rue de la Porte 54

CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻՐՈՅՆՈՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԷՐԵԱՆ

ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՓՈՓԱԳՐԱԿԱՆ

ԳԱՂԳԷ ԱԼԻ ՀԱՍՏԷՍԻ ԹԻՒ 54

ԱՄՓՈՓՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՏՊԻՆ ՏՐՈՒԻՒՐ

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐՈՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԵՒԱԼՈՏՍԻՆ

10 ՓԱՐԱ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԸ

Յուլիս 11էն առին թէ՛ լրագիրներու եւ թէ Խորհրդարանին մէջ շատ մը առաջարկութիւններ եղան ու կ'ըլլան որոնց ամենքն ալ կը ձգին դէպի երկրին բարգաւաճումը։ Յաւալի է, սակայն, տեսնել թէ այդ առաջարկութիւններու շարքին մէջ երկրագործական ճիւղին չտրուիր այն կարեւորութիւնը որ ամէն ճշմարիտ հայրենասէրի առաջին խորհելիք կէտը պէտք էր ըլլար։

Բարենորոգումներ կարելի է օրինադնել, վարչութեան մը ձեւը եւ գործելակերպը փոխել, բայց մինչեւ որ երկրագործին բարօրութիւնը երկիրը կառավարողներուն ուշադրութեան լուրջ առարկան չդառնայ, մինչեւ որ հողագործութիւնը գործնական հիմերու վրայ չհաստատուի, ձեռնարկուած բարեփոխութիւնները կը մնան սոսկ թուղթի վրայ։

Երկրի մը քաղաքական յաջողութիւնը կախում ունի մեծագոյն մասամբ —չըսեմ բոլորովին— իր տնտեսական վիճակէն եւ այս վերջինը ամբողջովին երկրագործութեան կապուած է։

Այսօր օսմանցի հողագործը ոչ միայն զուրկ է իր անմիջական պէտքերէն այլ եւ ճնշուած է իր կարողութենէն վեր տուրքերու տակ։ Զարկ մը ասլ ուզեմ հողագործութեան՝ պիտի ըլլար դիւրացնել տուրքերու վճարումը, եւ տուրքերու կանոնաւոր գանձումը կը նշանակէ երկրին պլուտէն հակակշռել։

Մեր երկիրը հողագործական բացառիկ առաւելութիւններ կը վայելէ։

Նախ թէ հողը շատ է բնակութեան հետ բաղդատմամբ։ Այս՝ անգին առաւելութիւն մըն է որ կ'արժէ ուշադրութեան առնել։

Երբ անգլիացի մը ուզէ հողագործութեամբ զբաղիլ, եթէ ոչ բոլորովին անկարելի, չափազանցօրէն դժուար է իրեն համար հող գտնալ Անգլիոյ մէջ։ Եթէ գտնայ իսկ, անտարին դուժարներու պէտք ունի, ոչ թէ այդ հողը գնելու՝ այլ վարձու բռնելու համար։ Եթէ Անգլիոյ գաղթավայրերը երթայ, ուր աւելի դիւրութիւններ կ'ընծայուին իրեն, հոն ալ պէտք ունի նորանոր ուսումնասիրութիւններու, ըստ որում կլիման, հողին բնոյթը, բերքին ուժը, մշակը եւն. անծանօթ են իրեն։

Մեր երկիրը այդ տեսակ դժուարութիւններ չընծայիր։ Հողը ատան է, կոյս է եւ բերքի, բաւ է որ հողագործը ունենայ քիչ մը հող, զոյգ մը եզ, արօր մը եւ ապ մըն ալ սերմնացու. ան իր ընտիրը գիտէ որովհետեւ հողագործ ծնած է։ Ահաւասիկ ուրիշ առաւելութիւն մըն ալ։ Օսմանցին հողագործ ծնած է։ Երկրին գեղեցկութիւնը, հոգին հարատութիւնը բնութեան ընծայած դիւրութիւնները զինքը ստած են դէպի հողագործութիւն։

Բուրգ, Դնլու եւ ասոնց նման չընչիկ ցեղեր եթէ հողագործութեամբ չեն զբաղիր, պատճառը այն է որ յոսի կառավարութիւն մը մէկ կողմէն հողագործին հարատութիւնը ինք գրաւած եւ մեծ կողմէն ստիպած է այդ ցեղերը առարատութեամբ ապրելու։

Երկրի մը, մասնաւորաբար մեր երկրին ներքին անդորրութիւնը ապահովելու միակ միջոցը ա՛յն թէ ժողովրդին քարոզ կարդալ, անոր կրօնական զգացումներուն դիմել եւ այս տեսակ առժամեայ դարմաններ փնտռելն է, այլ՝ ժողովրդին լուրջ աշխատութիւն մը եւ շահաբեր աշխատութիւն մը ապահովելն է, եւ այդ "շահաբեր աշխատութիւնը„ ոչ այլ ինչ կրնայ ըլլալ բայց եթէ հողագործութիւնը։ Այս անքննադատելի ճշմարտութիւն մըն է որուն հակառակը պնդողները պէտք է երկրին թշնամիները նկատեւ։

Ամէն մէկ քանի տասնեակ տարիներ առաջ կառավարութիւնը Երկրագործական Պանք մը հիմնեց, որուն արդիւնքը աւելի աղեխարեր քան օգտակար եղաւ Օսմանցի հողագործին։ Պատճառը պարզ է։ Դրամը փոխանակ հողագործին՝ անհատներու գրպանը գնաց։

Բայց եթէ նոյնիսկ այդ դրամը նըպատակին ալ գործածուէր, դէշ արդիւնք մը յուսաց գալը անխուսափելի էր։ Ա՛հ՝ թէ ինչու։

Այս պանքը ո՛ւ եւ է նախնական դրամագլուխ չունէր։ Հողագործ ժողովուրդը պարտ էր իր բերքին վրայ տուրք մը վճարել որպէս զի պանքին դրամագլուխ մը հայթայթուի։ Այս տուրքէն գոյացած դրամագլուխը պիտի հողագործին տրուէր հարիւրին 6 տոկոսով։

Բաղաքատնտեսական տեսակէտով սա է՝ դէշ հիմն էր որուն վրայ պանք մը կը հիմնուէր, որովհետեւ հողագործին արդար վաստակը եղած դրամ մը բռնի կ'առնուէր, ի պահանջել հարկին տոկոսով իրեն փոխ տալու համար։ Ըսել է հողագործը իր իսկ դրամը պիտի գործածէր եւ բացէն տոկոս մը վճարէր։

Հողագործը արդէն աղքատ, քաղաքատնտեսական սխալ հիմնի վրայ դրուած պանք մը մըն ալ եւրը անգգալաբար զինքը դէպի կորուստ կ'առաջնորդէր, անխնայ պաշտօնեաներ միացած տզրուկ վաշխառուներու՝ կը ստիպէին հողագործը որ իր տուրքը եւ պարտքը վճարէ տարւոյն այն եղանակին մէջ, որ ձեռքը անցած դոյզն դրամը արդէն ծախսած էր, որով ակամայ կ'ինամը վաշխառուին ձեռքը, մէջ մըն ալ չաղտելու համար։

Եթէ հողագործին գործառնութիւնը ըստ բաւականի ընդարձակ ըլլար, հաւանականութիւն կար օր մը պարտքէն ազատելու։ Բայց Երկրագործական Պանքը 50 տոկոսէն աւելի չիտար։ Ինչ նշանակութիւն ունի 50 տոկոսի հողագործին համար։

Հողագործին այս անտեսական անկումէն զատ, որուն պատասխանատու ուղղակի կերպիւ Երկրագործական Պանքը եւ անուղղակի կերպիւ կառավարութիւնն էին, կար նաեւ բացարձակ արգելք մը մը հողագործներու դէմ։

Այս արգելքն ալ սա՛ պէս կ'ըլլար։

Երբ նահանգ մը, օրինակ, քսան հազար տոկի կը արամադրէր նոյն տարուան իր հողագործութեան համար իսկ, այդ նահանգին հողագործներուն արդար պահանջը երեսուն հազարի կը բարձրանար։ Երկրագործական Պանքը մնացեալ տասը հազար տոկիին համար դիմողները կը մերժէր, որովհետեւ ուրիշ նահանգէ մը, չէր կրնար դրամ բերել, ո՛չ ալ կրնար ուրիշ որ եւ է կերպիւ դրամ հայթայթել, որով հողագործը կ'ստիպուէր վաշխառուներու դիմել։

Գերմանիոյ մէջ գոյութիւն ունին գիւղական (rural) պանքեր, որոնց գործառնելը կը հայթայթուի նոյն գիւղին, կամ գիւղաքաղաքին մէջ բնակող հողագործներէն։ Իրենք կը կառավարեն իրենց պանքը իրենց պէտքերուն եւ սովորութիւններուն համաձայն եւ զիրար կ'երաշխաւորեն հանդէպ պանքին։

Կառավարութեան Երկրագործական Պանքը թէեւ այս հիման վրայ ընթանալու համար ծրագրուած էր, սակայն փոքր ի ցցուց թէ այդ գործիքը կարելի չէր գործածել, որքան ատեն որ հողագործին ձայնէն աւելի դերիշխան բայց հաւասարակշռիչ մը ձայնը լսելի պիտի ըլլար Պանքի վարչութեան մէջ։

Երբ կառավարութիւնը հողագործէն, անխարար եւ բան, տուրք կը գանձէ Երկրագործական Պանքին միջոցաւ, պէտք է նաեւ գիտնայ հողագործին օգնել երբ ան դրամի պէտք ունի։ Արդ՝ երբ հողագործը իր տուրքը ստիպեալ կը վճարէ, պէտք ունեցած ժամանակ չկրնար Պանքէն դրամ վերցնել եւ ուզէ չուզէ վաշխառուին դիրկը կ'իյնայ, այդ հողագործութենէն խեր մը սպասելը պարզապէս ապայութիւն է։

Աւելորդ է ծանրանալ այն կարգ մը յարաբերական արգելքներուն վրայ, որոնց մէջ գլխաւոր տեղը կը գրաւէ հողագործին սեփական հողերուն յանիրաւի գրաւումը, ինչպէս նաեւ տուրքերու գանձման համար անոր եզը կամ արօրը ծախելը։

Այս յոռի դրութեան երեսէն Օսմանցի հողագործը ինկած է այնքան որքան կարելի է, ուսկից յառաջ եկած է մի միայն թշուառութիւն։

Յառաջիկայ յօդուածով մը պիտի խօսիմ այն միջոցներուն վրայ, որոնցմով կարելի է քիչ ժամանակի մէջ վերակենդանացնել երկրին հողագործութիւնը։

ՕՀԱՆՆԷՍ ՉԱՑԵԱՆ

ԱՐՁԱՆ ԵՐԳԵՐ

Միւրեան Ողին

Ալ հերի՛ք է, հերի՛ք՝ ինչո՞ւ չես զբաթար, ինչո՞ւ չես դառնար եւ ինչո՞ւ հեղ մը զէթ չես թաթիր Մասիսի կատարները, ո՛վ Միւրեան Ողի։ Տե՛ս, հայրենիքիս չէն գիւղերը անհեւացեր են, երդիքները փճացեր են։ Տե՛ս, յուսթի հողերը անմշակ կուլան որդեկորոյս մոր մը նման, լեռները կենսական թարմութեամբ եւ արիւնով ներկուած կը հեւան ընչասպառ, ու հայրենի հովերը կ'եղերերգեն թախծագին թէ՝ ցնդը հողեվարքի հռնդիւններով տուայտեր է դարերով, Հայաստանիները չարան չարան, վերներն ծուռ մեկներ են դէպի օտար հորիզոններ, մոխիրներու վրայ նստող մամիկներ — Հայաստանեան աւանդապահները — յուսաց գերեզման իջեր են ու ծընրիթները միայն հոգեհանդիսա երգեր են մարթիրոսուած պաշտելի հերոսներուն։ Ու տակաւին դո՛ւն, ո՛վ ցանկալի Ողին Միւրեան, կեանքը Հայաստան, չե՞ս գառնար...։

Ալ հերի՛ք է, հերի՛ք։ Ի՞նչ հրաշք, ահա՛ գարաւոր ամպերը անհետացեր են մեր երկինքներէն, արեւաւիրքներու, պաղուն գայլն, ուստի, Սալիհ, ուղեւոր օգտուիլ առիթէն, մաս Լիվա բաշային սենեակը, գաղանի, առանձին տեսակցութեան մը համար։ Լիվա բաշան, սեղանի մը վրայ հակած, թղթածրար մը բացած էր ու կը թերթատէր։ Սալիհ բաշա ասոնց դուռը։

—Հրամանատա՛ր բաշա, ըսաւ, աղէկ չենք ըներ այսպէս արձակ համարձակ դուռը թողլով։ Երիտասարդը, որ, ինչպէս որ Զեթունի մէջ ստուգեցի, շատ վառնգաւոր խռովարար մըն է։

—Ի՞նչ ըրած ունի մինչեւ հիմայ, յարեց Մուհամմէտ Ալի նեղսիրթի դօնով մը, ահա՛ երեք ամիս կայ որ կը պտըտի երաշխաւորով, օր մը լսեցի՞ք թէ ժողովուրդը գրգռած, կամ վախչելու փորձ մը ըրած ըլլայ։

—Կրնա՞յ փախչիլ, ըսաւ Սալիհ գոհունակ ժպիտով մը, երաշխաւո՛ր ողջ ըլլայ, ստական զինուորի մը չափ եւ թերեւս անկէ՛ ալ աւելի կը հոգէ իր վրայ, ի՞նչպէս կրնայ փախչիլ։

—Շա՛տ լաւ, ուրեմն ինչո՞ւ բանտարկենք։

—Բայց, հրամանատա՛ր բաշա, առանկ ազատ ձգե՛լ ալ չըլլար այդպիսի խառնակիչ մը, ազգութեան դէմ դաւաճանող մը, չիտակը, եա չեմ կրնար պատասխանատուութիւն ստանձնել։

—Զարմանալի՛, ի՞նչ պատասխանատուութիւն կայ որ չէք կրնար ստանձնել, ի՞նչ ըրած է, բան մը գիտէ՞ք, խմացո՞ծ էք։ Եթէ իրօք վնասակար, վառնգաւոր մարդ մըն էր, եթէ նոր իրողութիւն մը կայ, խօսեցէ՛ք, բաշա՛, ձերբակալե՛նք զինքը, մեր Պատերազմական Ատեանը հանե՛նք, դատե՛նք, դատապարտե՛նք, կո՞յ փատ մը։

—Քանի՛ հատ, յարեց Սալիհ ձեռքի նշանակալից շարժումով մը, բորենիի իր չիլ աչքերուն սեւը ներմակին մէջ կորսուելով ու սպառնական արտայայտութիւն մը տալով իր դիմագծերուն։ ո՞ր մէկը թուեմ, ո՞ր մէկը...։

—Ինդրե՛մ, ընդմիջեց լիվան, հեռգնեաէ զղուանք զգալով. մէ՛կ հատը միայն յիշեցէ՛ք, կը բաւէ։

—Ի՛նք է Զեթունի Առաջնորդը գլխէ հանողը, բոլոր հեռագիրները խմբագրողը, քաշել տուո՛ղը... ի՛նք է կանչել տուեր Կարապետ եպիսկոպոսը Մարաշ ու ի՛նք է դրդռեր Զեթունի ժողովուրդը, Կայսերական զինուորներուն վրայ յարձակում գործելու, դեռ ի՞նչ կուզէիք որ ըրած ըլլար...։

—Բայց, բաշա՛, ես բա՛ն մը չը հասկցայ. Զեթունի Առաջնորդին հեռագիրները խմբագրեր է կըսէք. ենթադրե՛նք թէ ճիշդ ըլլայ, յանցա՞նք մըն է. մանաւանդ, որո՞ւ քաշուեր են այդ հեռագիրները, Երլոյդ, Բ. Դուրը, Դուշգաբուի Պարիսարանի տեսակցութեան մը համար։ Ինչպէս կրնայ մասուցանել սահմանադրական կեանքի նոր կոչուած ոեւ է երկրի։ —Պէտք է լիովին երաշխաւորուին քաղաքական անհրաժեշտ ազատութիւնները, խղճի, անհատի, խօսքի, մամուլի, հաւաքոյթի, ընկերակցութեան

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԱՄԻԼՏ ՐԻՋԱՅԻ ԵՒ ԻՐ ԿՈՒՍԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է

Ե.

Այն օրը երբ վերեւ պարզուած երկու ճշմարտութիւնները ճանչցուին եւ ընդունուին թուրք կառավարութեան արդի մարդիկներէն, մեծն Թիւրք Քոմիթէէն եւ Խորհրդարանին պատգամաւորներէն, դժուարոյժ խնդիր մը պիտի չըլլայ յեղափոխութեան գործնական իրականացումը, որուն մասին կը խօսիմ։ Այս յեղափոխութիւնը կրնայ ի գլուխ ելլել Սահմանադրութեան մէջ քանի մը բարեփոխումներով եւ քանի մը նոր օրէնքներ ընդունելով։ Բարեբախտաբար Խորհրդարանն ու կառավարութիւնը արդէն սկզբունքով Սահմանադրութեան վերաքննութեան ի նպաստ ձայն տուին եւ յանձնժողով մը կազմուեցաւ ընդունելիք բարեփոխումները խմբագրելու նպատակաւ։ Արդ, քանի մը բարերար օրէնքներու քուէարկուիլը նոյն ինքն Սահմանադրութեան բարեփոխուելն աւելի դժուար չէ։

Իմ կարծիքովս, հետեւեալ էական սկզբունքները պէտք է հիմ ծառայեն Օսմ. Պետութեան ազգային նոր կազմակերպութեան, զայն յեղաշրջելու եւ վերածնելու համար։

Կառավարութիւնը ուղղակի պէտք է Խորհրդարանին տերի եւ հանրաշխարհաբար իր գործերուն պատասխանատու ըլլայ Ազգին ներկայացուցիչներուն առջեւ։ Պէտք է բաղկանայ նախարարներէ եւ նախարարական օգնականներէ, որոնց մէջ պէտք է գտնուին Պետութեան բոլոր ազգութեանց ներկայացուցիչներ —Խորհրդարանն ալ պէտք է բաղկանայ մէն միայ ժողովէ մը, որ ունենայ եւրոպական խորհրդարաններուն բոլոր իրաւունքները, ուղղակի, գաղտնի, հաւասար եւ համամասնական գրութեան վրայ հիմնուած քուէարկութեամբ ընտրուի բոլոր չափահաս Օսմանցիներուն կողմէ։ —Որպէս զի Խորհրդարանը իր օրէնսդրական աշխատութիւններուն համար (օրինագիծերու եւն. պատրաստութեան եւ խմբագրութեան) հնարաւոր լաւագոյն պայմաններուն մէջ գտնուի, եւ որպէս զի վարչութիւնը տեսակ մը հակակշռի ենթարկուի (վարչական կանոնադրութիւններու եւ հրամարակներու խմբագրութեան, եւն. առթիւ), պէտք է բարեկարգել Պետական Խորհուրդը իր ներկայ կազմութեան եւ իրաւասութեանց մէջ, Ֆրանսայի Պետական Խորհուրդին օրինակին համեմատ, կամ աւելի լաւ եւ նպատաւոր կ'ըլլայ եթէ արդի ծերակոյտին ու Պետական Խորհուրդին տեղ հաստատուի Արեւելեան նախկին Բուսմիլի Մնայուն Մասնախաւմբին նման մարմին մը, որ առաջինին բոլոր իրաւասութիւնները ունենայ։ (Այս տեսակ մարմին մը ա՛լ աւելի մեծ ծառայութիւններ կրնայ մատուցանել սահմանադրական կեանքի նոր կոչուած ոեւ է երկրի)։ —Պէտք է լիովին երաշխաւորուին քաղաքական անհրաժեշտ ազատութիւնները, խղճի, անհատի, խօսքի, մամուլի, հաւաքոյթի, ընկերակցութեան

ԹԷՐՔՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի

ՍՄԲԱՏ ՐԻՒԲԱՏ

(178)

ԲԱՆՏԷ ԲԱՆ

ԳԷՐՄԱՆ ՍԱՆ

Բ.

Ու այս եղեռնական խրնուրդին մարմին տալու համար, Սալիհ բաշան ու իր արժանաւոր փոխանորդը, գիւերով հեռագրեցին Հալիպ Սրիպ բաշային, խնդրելով որ ժամ առաջ Երլոյդէն իրաւէ մը բերել տար՝ Պատերազմական Ատեանը չեղեքացնող դատական ու քաղաքային Աբրասովոր Մարմնի մը կազմութեան համար, որուն պաշտօնը ըլլար վերանկել անոր վրայ։ Այդ մարմինը, եթէ անդամ մը կազմուէր կայսերական իրաւէով մը, պատուհասը պիտի դառնար Մարաշի ու պատանեայ գաւառակներուն քրիստոնեայ բնակչութեան, ո՛ւր որ ազդեցիկ, դիրքի տէր ու հացի տէր Հայ մը կար այդ չրջանակներուն մէջ, անմիջապէս պիտի ամբաստանուէր արարով մը, քաղաքական յանցանքով մը, ձերբակալուէր պիտի ու Մարաշ բերուէր բանտարկուէր ու լաւ մը կողոպտուէր։ քամուելէ ետքը հաղիւ պիտի կրնար ազատ արձակուիլ փրկանքով մը, կամ, թերեւս, պիտի նետուէր բանտին մռայլ խորշը, եթէ, դժբաղդաբար, ունեցած ըլլար դեղեցիկ կին մը, աղջիկներ ու ազատներ...։ Ահա՛ նոր տեսակէ աւազակութիւն մը, պաշտօնական, կազմակերպուած հարստահարիչներու ընկերութիւն մը, Երլոյդի կամարիլայի հովանաւորութեան տակ, ապահով ճամբայ մը դէպի դիւրանի հարստութեան, առանց երբէք մոռթը վանգելու...։ Երլոյդի մէջ՝ կայսերական քարտուղարներ ու տիրակալներ, Բ. Դուրը՝ Բրազան բաշա, Հալէպ՝ Սրիպ բաշա, Մարաշ՝ Սալիհ բաշա, ահա՛ օսմանեան երկրին ճակատագրին հետ խաղացող ու Հայուն աւարոյն ու արիւնովը գիրցող ու յղփացող աւազակախումբը։

Յաջորդ օրը Սալիհ կանուխ իջաւ պալատ, ուր քիչ յետոյ եկաւ Լիվա Մուհամմէտ Ալի։ Դեռ Պատերազմական Ատեանը չէր գումարուած, անդամները ժամէ մը քարանը, այնպէս չէ՞. հոս ի՞նչ դաղանիք կայ. հեռագիրները մեր լեզուով խմբագրուեր են. եթէ Երիտասարդը չը գրէր, ուրիշ մը պիտի գրէր. եթէ Երիտասարդը յանցաւոր է այդ հեռագիրները խմբագրած ըլլալուն համար, ուրեմն հեռագրատան պաշտօնեան աւելի՛ յանցաւոր է որ զանոնք քաշեր է...։ Ու յետոյ, Երիտասարդը՝ Մարաշի մէջ, երաշխաւորութեան կապուած, լրտեսներու, ստահկան զինուորներու, հազարաւոր աչքերու հսկողութեան տակ, ի՞նչպէս կըլլայ որ Զեթունի ժողովուրդը կը գրգռէ։ Ե՞րբ գնաց Զեթուն, ո՞ւր, ե՞րբ, ի՞նչպէս, ի՞նչ միջոցով արդեօք գրգռած է, կարելի՞ բան է ասիկայ, քանի որ ինքը բացակայ եղած է միշտ Զեթունէն։ կարծեմ թէ՝ գրգռելը՝ կա՛մ խօսքով կըլլայ, կա՛մ գրելով. յայտնի է թէ՝ խօսած չէ, քանի որ հոն գացած չէ։ իսկ եթէ գրելով գրգռած է, կրնա՞ք մէկ գրգռիչ գիրը ցոյց տալ...։

—Հրամանատա՛ր բաշա, յարեց նորէն Սալիհ, այս անգամ աւելի վստահ չեմ։ ես վաւերաթուղթերով պիտի խօսիմ. ձեռք ձգեր եմ Երիտասարդին ձեռագիրներէն կարեւոր մասը մը, որոնց մէջէն թարգմանել տուած եմ մէկ քանիները. եթէ աչքէ անցընէք զանոնք, կրնաք դաղափար մը կազմել իր կրած սեւ հոգիին ու թունաւոր ուղղին վրայ...։

Ու հանեց թաշկինակը, սրբեց ճակատէն վար հոսող քրտինքը, ամուր մը խընչեց քիթը, լաւ մը սրբեց քիթը բերանը, ու շարունակեց նոյն աւիւնով.

—Հրամանատա՛ր բաշա, ներեցէ՛ք, դուք չէ՛ք ճանչնար զինքը. դատուկ մը կերեւնայ, բայց մի՛ խարուիք. անհաշտ, ոխերիմ, ուխտեալ թշնամի մըն է ան՝ մեր կառավարութեան ու մեր իշխանութեան, ամբողջ Զեթունի մէջ տարիներով աշխատած է ապստամբութեան պատրաստել մտքերը, եւ, դաղտնի ընկերութիւն մը հիմնած, տարիներէ ի վեր կը կառավարէ դայն, հեռուէն, Զեթունի մէջ. հաւատի աղբիւրէ ստուգած եմ թէ՝ Երիտասարդը ծածկագիր թղթակցութիւններ կը մշակէ Եւրոպայի հետ, Լոնտրա կը տեղեկագրէ մեր կառավարութեան դէմ յեղբիւրուած ստութիւններ, մեծ տէրութիւնները կը գրգռէ մեզի դէմ։

—Զըսէ՞ք որ, ընդմիջեց Մուհամմէտ Ալի սառակ զայրացած. չըսէ՞ք որ այդ մարդը, Երիտասարդը, մեծ տէրութեանց ներկայացուցիչ մըն է, չըսէ՞ք որ ամենակրող մարդ մըն է. անխոհեմութիւն չէ՞ իրեն հետ չափուիլ. եթէ ստոյգ են ձեր քաղած տեղեկութիւնները, եթէ իրօք այդ գործերուն տէրն է, զգուշացէ՛ք զինքը ձերբակալելէ. չէ՞ք խորհիր թէ վաղը մեծ տէրութեանց կ. Պոլսոյ դեսպանները, հաւաքական ծանուցագրով մը կը պահանջեն ձեր պաշտօնանկումը, եւ անոր անյապաղ, անմիջական ազատ արձակումը։

(Շարունակելի)

ազատութիւնը, ինչպէս նաեւ ընակարանի եւ թղթակցութեան անբռնաբարելիութիւնը։

Սահմանադրութեան մէջ մասնաւոր յօդուած մը, Աւստրիական սահմանադրութեան 19րդ հատուածին(*) նման, պէտք է երաշխաւորէ մէն մի ազգութեան օրինական գոյութիւնը, ընդունելով զայն իբրեւ իրաւաբանական ամէն յատկութիւններու տէր անհատականութիւն մը։ Մէն մի ազգութիւն, իր ազգային սահմաններուն մէջ (այսինքն հո՛ն ուր ժողովուրդին մեծամասնութիւնը կը կազմէ) պէտք է վարչական միութիւն մը կազմէ (գաւառ կամ վիլայէթ), որուն գլուխը գտնուի ընդհանուր կառավարիչ մը կամ վալի եւ դաւառային ժողով մը։—Դաւառային ժողովին ներկայացուցիչները պէտք է ընտրուին գաւառացի միւսներն ընտրողներէն եւ միւսներ պայմաններով, ինչպէս կեդրոնական խորհրդարանին անդամները։— Դաւառին մէջ պարտաւորիչ պաշտօնական լեզուն եւ մեծամասնութեան լեզուն թուրքերէնը պէտք է ըլլայ, փոքրամասնութեանց լեզուները կամաւոր պիտի ըլլան։—Դաւառային պաշտօնատարները պէտք է անաչառութիւն ընդհանուր կառավարչին կողմէ, եւ պէտք է ընտրուին երկու պաշտօնական լեզուները գիտցող գաւառացիներուն մէջէն։— Վարչական առաջին միութիւնը պէտք է ըլլայ նահիէն, եւ նահիէի ժողովին մեքենականութեամբ պէտք է ընտրուի. տեղական ընդարձակ իշխանութիւն ունեցող իր միւս իրաւասութիւններէն դուրս, նահիէն պէտք է իր տարածաշրջանի տակ ունենայ մասնաւոր պահակախումբ մը՝ որ կարող ըլլայ իր չրջանակի անձերուն եւ գոյքերուն ապահովութիւնը երաշխաւորել։—Զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ պէտք է ըլլայ բոլոր Օսմանցիներուն, բայց միւնոյն ժամանակ, իւրաքանչիւր զինուոր իր գաւառին մէջ։—Դպրոցական ինքնավարութիւնը կատարեալ եւ մէն մի ազգութեան համար իր գաւառին մէջ երաշխաւորուած պէտք է ըլլայ։

(Շարունակելի)

Ազգաւէր

Բիւզանդիոն միեցս բարոյականը զգաւ նիհիլականին ետեւէն կը վազէ

«Բիւզանդիոն»ի Տէր եւ Խմբագրապետ Բիւզանդ Գէչեան, որու իբր հրապարակագիր բարոյականը ծանօթ է հասարակութեան, այսօրուս յանկարծ մտած է նոր քաղաքականութեան մը մէջ, որ չատ մը կասկածներ կրնայ յարուցանել։ Մէկաս, առանց խղճահարելու, ուրանալ նաեւ ամէն ճշմարտութիւն։ Բեմէն փայլի անկումէն ի վեր, անօրինակ խուսկ մը սկսած է ծալել Թուրքքօմիթէին, կը ծափէ, կը ծափահարէ, կը փառաբանէ եւ կ'աստուածացնէ ինչ որ այդ ազգայնամոլ կուսակցութիւնը կ'ընէ։ եւ կ'ըսէ։ Եթէ իր այս փոխխմբութիւնը միայն ի նպաստ Բօմիթէին ըլլար, դարձեալ չէր արժեր բերան առնել, քանի որ Գէչեան առաջին անգամը չէր որ մէկ օրէն միւսը գոյն, կարծիք եւ սկզբունք պիտի փոխէր, եւ ոչ ալ վերջինը։ Սակայն, այս մարդը որ երէկ «Թաքաւորը Թուրք է»ի պէս ազգ բացատրութիւններ գործածելու չափ անամէջ ազգայնամոլութիւն մը կը ծախէր, այսօր, Թուրքէ մը աւելի Թուրք եղած գլուխը կարծես Թուրք խուժանապետի մը մոլեռանդութեան փաթթոցը կապած, կը հակի հակահայ զգացումներով տոգորուած, անբարեացակամ եւ Թուրք ազգայնամոլ գաղափարներու եւ անոնց պաշտպաններու կողմը, իբր պապագամ կ'ընդունի «Թանին»ի եւ «Շուրայի Իւմմէթ»ի գրածները, մինչ քանի մը ամիս առաջ խիզգագականներով կը նախատէր դանոնք եւ անոնց ուղղութիւնը։ Գէչեան հիմա ելեր կ'ուրանայ հայոց բոլոր դատողութեանց արժէքը, հայոց կրած սաստանքները՝ իր անմիտանալի գրպանէն կը ստեղծէ ազատ Թուրքիոյ Թուրք եղբայրներուն եւ կը ծաղրէ, կը ծանակէ այն ամէն գիւցազնական փորձերը՝ որոնց հայութիւնը ճակատեցուց Երլբզի աղտոտ բանակութեան դէմ։ Գէչեան այնքան առաջ կը տանի իր ծիծաղելիութիւնը որ, երէկուան եւ նոյնիսկ այսօրուան երկիւղած ու թուլամորթ-չբանալու համար ուրիշ աւելի ճիշդ, բայց ծանր բառ մը-«խանմանալմիտ» ինքն իր մասին գիւցազնական, Տօն-Քիշոթական չարժումներ կը պտռայ, մի՛ միայն հայերը եւ հայ յեղափոխական գործիչները ծանակելու, խայտառակելու համար, որպէս զի միւս կողմէ, կարենայ փայլուն, ոսկեզօծ պատուանդանի մը վրայ զետեղել Թուրք գործիչները, Թուրք Իթթիհատը, եւ անոր մասուցանէ ամէն ստոկական խունկ։ Գէչեան կ'ուրանայ այսօր զաւառի հայոց սովը, անոնց կրած տառապանքները, անոնց ներկայուած բռնութիւնները։ Բան նոր Գէչեանի՝ Անատուրեան Աւետաց նոր երկիր մը է, ուրկէ եկած լուրերը թէ հայեր սովամահ կ'ըլլան, հոս հոն կը հարուածուին ու կը զրկուին, սուտեր են, յերիւրուած չարամիտ նպատակներով։ Ա՛յս է ահա Գէչեանի ձգտումը, ա՛յս է ահա իր ուրացողի քաղաքականութիւնը։ Ի վնաս հայութեան։ Գէչեան կ'ուզէ հայերը տանիլ ձգել Թուրք ազգայնամոլ կուսակցութեան՝ Իթթիհատի ոտքին տակ, կուզէ որ հայերը անոր աղերսին ձեռք բերելու համար ինչ որ իրենց իրաւունքն է արդէն, կուզէ որ ասկից հետ ալ հայերը ընեն այն ամէն սարկութիւնները որոնց վարժեցուցած էր հին արիւնարբու բռնակալութիւնը։ Գէչեան կուզէ որ հայերը այս երկրին մէջ իրենց կեանքը ապրին՝ աղերսելով Թուրք քմիթիէին ու կառավարութեան եւ անկէ սպասելով չնորհներ, ինչպէս ասկից առաջ կ'սպասէին Եըլդրզէն։

Կ'ըսէինք թէ Գէչեանի նոր գունափոխութիւնը չէր արժեր խայտառակել եթէ ծայրը չդպչէր ազգային արժանապատուութեան։ Գէչեանի այդ ուրացողական խմբագրականները կատարեալ խղճմտութեամբ եւ բոլոր ընդարձակութիւնով կը թարգմանեն Թուրք այն թերթերը որոնք պաշտօն ունին Հայ թերթերուն դրած ճշմարտութիւնները չթարգմանել կամ երբ թարգմանեն ալ, տակը քննադատական եւ ազգամոլական ծանօթութիւններ տալով, ուրանալ, խեղաթիւրել ամէն բան։ Այսպէս, Հայ թերթի մը այդ անճշմարիտ եւ կոյր հրատարակութիւնները, դրուելով նաեւ Թուրք հասարակութեան աչքին առջեւ, անոնք որ արդէն դժուարաւ կը հաւատան կամ չեն ուզեր հաւատալ Հայոց դժբաղդութեանց, բոլորովին պիտի հաստատուին թէ Հայոց ազգումները դատարկաբանութիւններ են, թէ հաստատութեանց եւ սովամահութեան այդ ամէն լուրերը կը դարձնուին չար նպատակներով, թէ Հայերը ներկայ չիսի կացութիւնէն օգտուելով «քիւլան» մը յարմարցնել կ'ուզեն Անա՛ այս տեսակէտով է որ Գէչեանի դատանախոտութիւնը ուղղակի հարուած մը կուտայ ազգային արժանապատուութեան։

Սակայն ինչ՞ը կ'ըսենք։ Արժանապատուութեան խնդիր մը կը հանենք ահա, որ ա՛նչափ կը յարմարի Գէչեանին օրէցօր կը յարմարի ազնուութիւնը վաստակուին Գէչեան մեր երկրի Թիով Զալլագեան էֆէնի զրածէն զայրացեր է, բարբարոս է, եւ «իայտառակ» կերպով «սուտ» կը հռչակէ այն լուրը թէ 25 ասկի թոչակ յատկացուած է իրեն, այս նոր քաղաքականութեան համար։ Անա նոր փաստ մը։ Գէչեանի բարոյականին։ Իր ուղղութեան, ուրացումներուն եւ անուղղի ձգտումներուն համար միւնակներով բան գրուած էր երէկ իրեն դէմ, ինք անոնց չպատասխաներ եւ կ'երթայ նիհիլականին ծայրէն կպչելու։ Գէչեան կ'ըսէ թէ ինք ատանկ թոչակ մը չառանար եւ թէ եթէ մինչեւ 48 ժամ չհերքուի կամ չհաստատուի այդ լուրը դատ պիտի բանայ։ Գա՛, Գէչեան կը հարձակի «իայտառակ սուտ» կոչել զրպարտի հարցը, իսկ հայած իւրի պէս կուլ կուտայ, կ'ընդունի բոլոր միւսները, բոլոր միւս խայտառակութիւնները, առանց նոյն իսկ մտածելու բառ մը ըսել այդ մասին։ Գէչեան կ'երբեմ ձեռնածութիւնով մը կ'ուզէ ելնել գործին մէջէն։ Մենք այդ դրամական խնդրին առթիւ պատասխանելը Զալլագեան էֆ.ի այսօր եւ ասկից ետք, ի հարկին ընելիք յայտնութեանց թողլով, միայն կը հարցնենք Գէչեանի թէ երբ նոյն իսկ դրամի ամբաստանութիւնը չհաստատուի դրական վաստակով,—քանի որ ամէն դրամական այդ տեսակ գործ բնական է խիստ գաղտնի կը կարգադրուի—ինք ինքզինքը փրկա՞ած կը կարծէ հանրային դատաստանին առջեւ։ Հասարակութիւնը երբ չատ լաւ գիտէ թէ «Բիւզանդիոն»ի խբարգաստան մէջ հովերը դրամականին չափովը կը ճշգուին, երբ Գէչեան ամէնէն հանրօգուտ եւ անսեղ բաներու ծառայեցնելու համար իր թերթը՝ դրամ կը պահանջէ խաղադէմ, ի՞նչպէս կրնայ յանկարծ կանակը գարձնել հանրութեան, դիտնալով որ այդ պատճառով պիտի կրնայ վնասուիլ իր թերթին վաճառումը, եւ ինք սրտաղողով կը դիտէ նոյնիսկ ամենաոլորը պօրքոգ մը։ Գէչեան որ իր սուր հոտառութիւնովը այս ամէնքը կրնար գուշակել, ի՞նչպէս առանց նկատումի կը յանդգնի ելլել ամբողջ Հայութեան եւ անոր ամէնէն նուիրական զգացումներուն դէմ։ Ասիկա բաւականէն մեծ ապացոյց մը չէ՞ թէ խնդրին տակ հաւիւ ու խաղ կայ։

Իսկ եթէ առանց հաշիւի է որ «Բիւզանդիոն» կը հեռուի այս ուրացող քաղաքականութեան, աւելի դէշ եւ աւելի՛ ամօթ իրեն համար։

×

"Բիւզանդիոն,,ին

Երէկ «Մանդու

թիւններէ զատ, նոթեկ աղքատներու եւ հիւանդաց, սնունդ, պատպարան, դարմանագին, ճանապարհածախք եւ ուրիշ օժանդակութիւններ ընձեռելու։ Պարտք կը համարինք յայտարարել թէ այն աղքատ կամ հիւանդ ազգայինները որ կը մտադրեն Եգիպտոս գալ, իրենց հեռանկար ապաւէն չունենան աղքատախնամի օգնութիւնները, ու նախամեծար համարելով իրենց ընավայրը, չգան առապիւ առանձօր ի Թշուառութեան։

Գործադիր Ժողով Գահիրէի Հայկ. Ազգասիրեան Ընկերութեան

Գահիրէ, 3 Մարտ 1909

ՍԱՄԱԹԻՈՅ երից Թաղից Աղքատախնամ Ընկերութիւնը յանուն բազմաթիւ աղքատաց խորին շնորհակալութիւններ կը յայտնէ հետեւեալ բարեսէր ազգայնոց որք հեռեւեալ նուիրատուութիւնները ըրած են.— Տէրք Լեւոն Արշուիր 240 ղր., Արշակ Արշուիր 120 ղր., Դալըքչեան Եղբարք 60, Երուանդ Ճակրեան 60, Սիմոն Սաեփանեան 4՝, Շիշմանեան Եղբարք 60 իրենց մօր մահուան առթիւ, Լեւոն Ծէտճեան 10 ղր. իւր զաւակին մահուան առթիւ, իսկ տարեգլխայ առթիւ երկէկ Թաղերու մէջ կատարուած հանգանակութենէն գոյացած է 2339 ղրշ. որուն մանրամասն ցուցակը կախուած է Ս. Դէորգ եկեղեցւոյ բակը ի տես ազգայնոց։

ՍՏԱՑՈՒՆ ձիպութիէն Ռ. Ալիքեանի քերթածը՝ «Մխիթարք», որ կը պարունակէ երեք մաս, Դէպի Անդունդ, Ադամին Անէծքը եւ Տնական Ռ. Ալիքեան ծանկանունին տակ կը գտնուի չատ հատկութիւն բանաստեղծ մը՝ Ռ. Ոլբերեան։ «Մխիթարքներ»ուն գինն է 5 ղրուշ։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ. Թաղէոս էֆ. Հանէսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ ծաղկեպակ ղրկած էին Այրի Տիկ. Մարիամ Թ. Հանէսեան, Տէր եւ Տիկ. Դանիել Հանէսեան, Տէր եւ Տիկ. Յովհ. Հանէսեան, Տիար Տէր եւ Տիկ. Բիւզանդ Հանէսեան, Տիար Հրանդ Հանէսեան, Այրի Տիկ. Եաքուբ Հանէսեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկ. Նշան Հանէսեան, Խէրպէկեան ընտանիք եւայլն։

ՆԻԿՈՄԻԹԻՈՅ Ս. ԱՌԱՔԵՆՈՐԴԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նիկոմիդիոյ Ժողովրդապէտ Առաքենորդ Ցուպկիսեան Սրբազան հեռեւեալ հեռագիրը ուղղած է Թէ՛ Մեծ—Եպարքոսին եւ Թէ Երեսփ. Ժողովին նախագահին.—

Իզմիտ ու շրջակայից, Բաղար-քէօյի եւ Պօլուսի Հայերը, որոնց հոգեւոր վարչութիւնը ինծի յանձնուած է, անձկութեան մատնուած են իրենց տարբերական եւ անհրաժեշտ պիտոյքը ապահովելու համար, սա՝ պատճառներով.— Մէկ քանի տարիէ ի վեր բերքերն ու խոզակը պէտք եղած քանակութեամբ ձեռք չեն բերուիր, սաստ հեռեւանօք ալ բերքերու գինը բարձրացած է։ Նաեւ, ձմեռային եղանակը մինչեւ այժմ կը տեւէ։ Իսկ մասնաւորապէս ատուի կայսերական գոթարանը, որ մէկ քանի տարիէ ի վեր Իզմիտի ու շրջակայից տեղացի թէ գիւղացի հաղարաւոր ժողովրդան կարօտութիւնները կը մեղմացնէր, գոց կը մնայ։ Միւս կողմէ, ցաւով կը տեսնուի որ այս կերպով վնասուած ժողովուրդը միայն այս տարուան համար իր պատկան տուրքերը հատուցանելու անկարող վիճակի մը հասած է, և կայս. կառավարութիւնը այսօրուան գանձումներուն մասնաւոր զիջում, մինչ հոսքի դրամէ զրկուած կարօտ եւ անօթի մնացած աղքատ թշուառները՝ ամէնէն կարծրասիրտներուն իսկ դիմութիւն կը ներշնչեն՝ եւ անոնց իրամայուն բանները կը լեցուին, եւ առանձնորդարանի եւ տեղւոյս հոգեւոր հովիւին բնակարանին դուռներուն առջեւ կ'ապատասանին, իսկ իրենց ցաւերուն դարման խնդրող իրենց ընտանիքներն ու աղքատ՝ արիւն-արցունք կուլան եւ կ'ողբակոծեն, ինչպէս խոր ցաւով կը տեսնուի եւ կը լսուի եղած տեղեկագրութիւններէ։ Հետեւաբար, հասատատպէս հաստատում գոյացուցած ըլլալով որ սահմանադրական արդարաբէր վարչութիւնը առանց կրօնի եւ ցեղի խտրութեան՝ ամէնուն համար ալ արդարութիւն ի դրած պիտի դնէ, կը խնդրենք որ Մեծ—Եպարքութիւնդ չնորհ ընէ հրամայելու որ՝ վերոյիշեալ կարօտութեանց պատճառով միայն այս տարուան համար ըլլալով՝ իր պարքը հատուցանելու անկարողութեան մատնուած մեր կարօտ ժողովուրդը բացառապէս գոնէ մինչեւ խոզակի եւ ուրիշ բերքերու ատեն այդ գանձումներէն զերծ մնայ, եւ այս պատճառաւ այժմ բանտերուն մէջ գտնուող եւ դիմեան արժանի թշուառները (*) ազատ արձակուին։

(*).— Երեսփ. Ժողովոյ նախագահին ուղղուած աղերսագրին մէջ այս մասին ըսուած է. «Եւ այժմ բանտերու մէջ գտնուող դիմեան կարօտ թշուառներու ազատ արձակման համար ձերդ նախագահութեան կողմէ միջնորդութիւն ըլլայ»։

ԱՆՁՆՈՒԷ ՄԻՍԻՈՆԱՐՈՒԻ ՄԸ

Վերջերս Դահիրէ այցելող Տիար Ս. Դնանեան, բաղաքական բանէն խօսած է 1895ի Եղեռնոյ ատաւոր Բ. ջարդին ինչ ինչ պարագաներուն մասին. նաեւ որքան դատարարակութեան եւ նիւթական ապահովութեան մասին Ամերիկացի Միսիոնարուհիի մը, Միս Շաթթըզի անձնուէր եւ անձնանիւր գործունէութիւնը յիշելով մեր ազգայիններուն նիւթական ու բարոյական աջակցութիւնը խնդրած է սոյն արքեպսամ ձեռնարկին մէջ։ Միս Շաթթըզ պահպան հրեշտակն է եղած վայրագ բռնակալութեան զոհերուն՝ ո-

բոնք հազարներով կը համբուէին Եդեսիոյ մէջ.1500ի չափ այրի մնացած, թալանուած կիներու եւ 2000ի չափ հէք որբուհիներու վիճակը ի՛նչ պիտի ըլլար, եթէ անմիջական կերպով օգնութեան չը հասնէր այդ անձնուէր քրիստոնեայ կինը՝ նպատակի գործը բանաւոր հիման վրայ արդիւնաւորելով։ Ինքն է որ կարօտելոց համար ղրկուած նպաստները մեծ իմաստութեամբ գործածած է։ Անմիջական կարօտութիւնները լեցնելէ յետոյ, արհեստաւորներուն հայթայթած է գրաստ, հաստատած է արքանոցներ եւ հոն ընդունած է որբեր ու որբուհիներ առանց դաւանանքի խտրութեան, զանոնք կրթած, մարդած է ուսումի եւ արհեստի մէջ։ Միս Շաթթըզ կանոնց համար ձեռագործ մը հնարած է եւ անոր արտադրութիւններէն հազարաւոր ոսկիներու արժողութեամբ ապրանք են Եւրոպայի մէջ։ Աղջիկներու համար ալ ասեղնագործութեան ճիւղ մը բացած է, որ Իտալացի մեծատարածտ վաճառականի մը թաչկինակներ կը պատրաստէ։ Զեռագործի այդ ճիւղին մէջ հիմա 1800 հայ գործաւորուհիներ կ'աշխատին, որոնցմէ 1200ը Եդեսիոյ մէջ իսկ մնացեալը ուրիշ գիւղեր ու զաւառներու։ Կայրերու համար գիշերօրեայ վարժարանը հաստատած է, ուր այժմ 25աշակերտներ կը գտնուին զանազան կողմերէ եկած։ Անոնք կը սովրին կարդալ, գրել, հաշուել, կայրերու յատուկ քարտէսի վրայ երկրագունտը ճանչնալ, կարել, հիւսել, չիտակ քաշել եւ քիչ չատ մարդու պէս ապրիլ։ Մարալի աղջկանց Դպրէֆին ընթացաւարտներէն Օր. Մէյրի Յարութիւնեան, որ ռեսոզութիւնը կորսնցնելու դժբախտութիւնն ունեցած էր Եդեսիոյ Հայ Բողոքական աղջկանց վարժարանին մէջ պաշտօնավարած միջոցին մանաւորապէս Լոնտոն կայրերու վարժարանը ղրկուած է Միս Շաթթըզի կողմէ եւ պատրաստուած՝ կայրերու դաստիարակութեան։ Ինքը կը դասախօսէ հիմա կայրերու սոյն հաստատութեան մէջ։ Պատանիներու համար ալ ուսած է արհեստոց մը հաստատել, որպէս զի տղաք կարենան սովրիլ արհեստ՝ կասարելագործուած նորագոյն մէքենաներ։ Զանազան զէնք եղածին պէս չէ յաջողած նիւթական պատճառներով։ Միս Շաթթըզի մարդասիրական գործը մեր ազգայնոց խորին ուշադրութեանն յանձնարարելով՝ կը յուսանք որ օտարակամէ մը քիչ մը ուելի հոգածութիւն ցոյց կուտան բանակալութեան հէք զոհերուն եւ կը սատարեն իրենք ալ բարեսիրական գործին որչափ որ կրնան։

(Լուսաբեր-Արեւ.)

«ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Վանի մէջ Դաշնակցական ընկերներու կողմէ հաստատուած «Ազատութեան Լոյս» գրատան ընթերցասան վարչութիւնը հետեւեալ հաշուետուութիւնը հրատարակել կը խնդրէ մնեք.—

Գրադարանս ներկայումս երեք ամսուայ ընթացքում ունեցել է 1557 կոռ Հայերէն, 331 կոռ տաւսրէն, 25 կոռ Ֆրանսերէն, 21 կոռ Թուրքերէն եւ 4 կոռ անգղիերէն ամբողջ 1939 կոռ գիրքը, զորս նուիրել են հետեւեալ հիմնարկութիւններն ու անհատները. 1068 կոռը տեղական Դաշնակցութեան մարմին, 480 կոռ Կովկասից «Վաղէն»ի Գրադարանի անունով, 167 կոռ ընկեր Արսէնից եւ Յովհաննէսից, նոքէն հաւաքուած Կովկասից։ 118ը գնուած գրադարանի միջոցներով, 46 կոռ տեղիս ասպն. փոխ. Զաւէն վարդապետից, 10 կոռ Գ. Արամ Դաղարեանից 7 կոռ «Աբժէնիա»ի խմբագիր Գ. Մկրտիչ Փորթուգալեանից, 3 կոռ Ալայ Բեթիպի Մանուսա էֆ.ից, 3 կոռ Գ. Մկրտիչ Շալճեանից, 3 կոռ «Ի՛ՀԻՆՔ»ի գրադարանից, 3 կոռ «Շուրջի Օմանի»ի խմբագր. գրադարանից, 1 կոռ Փանոսեան Գ. Մարգարից եւ 1ը Անուշեան Փիլաւեանից։ Ընդամենը 1938 կոռ։ Այս ամբողջ պարունակում է (միայն հայերէնները) 823 տեսակ գրքեր։

Ընթերցասուները սատանում է 24 տեսակ հայերէն, Թուրքերէն, և Ֆրանսերէն թերթեր եւ տեղական-պաւառական թերթերէն «Ոռվակ», «Արծուիկ», «Կռիւ», «Տիգրիս», եւ «Կոսոչ»։ Թերթերը մեծ մասով նուիրեր են իրենց խմբագրութիւնները, «Սատանպուլը» նուիրուած է Գեարսա էֆ. Տէր-Գոդոսեանից (Կ. Գալիս) «Զայն Հայրենեաց», Գ. Գարեգ. Գանիրեանից, «Իմանիթէ» Պոլսոյ ընկերներից։

Ընթերցողներն են.— Ա. Զբի.— Դրպրոցների բարձրագոյն կարգի աշակերտները 120, աշակերտուհիներ 45, կանայք 88, աղքատ արհեստաւորներ 15=ընդամէնը 268 հոգի։ Բ. Բաժանորդներ.— Արհեստաւորներ 80, վաճառականներ եւ խանութպաններ 41, քաղաքի ուսուցիչներ 27, դաստատիներ 18, Թիւրքեր 19, զպրոցական աշակերտներից 5ը=ընդամէնը 190 հոգի։ Ուրեմն ձիրները երկու անգամ աւելի են բաժանորդներից։ Ընդհանուր գումար մշակական օգտաւորների 458 հոգի, բացի օրական յաճախորդներից։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ.— Մուտք.— Առաջին հանգանակութիւնից 5078 ղրշ., բաժանորդներից 2155, զանազան նուէրներ 92, գումար 7325 ղրշ.

ԵԼՔ.— Գնուած կան կարասիներ 3735 ղրշ., տան վարձքը մի տարուայ 1296ղրշ. կանոնագրի, մատեանի, Թուղթ, նամակներին, մաքս եւն. 1273,50, վառելիքի եւ լուսաւորութեան 1166,75, պաշտօնեութեան եռամսեայ ռոճիկը 772, զրադարանի բացման եւ հանդէսների առթիւ 405,50, զանազանց տուած նոր պատուէրների համար 282, գնուած գրքեր 130 մանր ծախսեր 93,75 ղրշ., ընդ. գումար 9155 ղրշ. 10 փշ.։

Ուրեմն Ելքը 1830 ղրշ.ով աւելի է եղել քան մուտքը։ Թէեւ այս 3 ամիսներ բացառիկ ծախսեր եղան, իբրեւ սկզբնական հիմնաւորութեան, բայց յամենայն դէպս եթէ մեր քաղաքի հատարարութիւնը մեզ չտայ 4—500 բաժանորդներ եւ Պոլսոյ ու արտասահմանի մեր հայրենակիցներու ազգայինները մեզ չօժանդակեն, այս գրադարան—ընթերցարանն էլ հայկական մնացած հիմնարկութիւնների պէս դեռ չի հաստատուած պէտք է դադարէ գործելուց, օգտակար լինելուց։ Յուսով ենք որ՝ սահմ. կարգերի ժողովրդական լայն խաւերում ամուր պահանջների եւ մեր ժողովրդի կուլտուրական գործի պաշտպանների կողմից մենք միշտ օժանդակութեան կ'արժանանանք։

«ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍ» ԳՐԱԴԱՐԱՆ— ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԹԻՒՐՔԻՆ. ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Սառցանք Կովկասահայ յայտնի հրապարակագիր Գ. Սղիշէ Թօփչեանի այդ տիրոջսով մէկ հատորը, որ յոյժ շահեկան բովանդակութիւն մը ունի։ Առաւարիկ քանի մը գլուխներ՝ այդ գրքին.—Թուրքիոյ ծագումն ու զարգացը.—Խալիֆի գերը.—Տնտեսական գործօններ.—Հարկան սնութիւն.— Սուլթանը եւ իր գործակալները.—Ներքին եւ արտաքին քայքայում.—Բարեկարգչական փորձեր.—Պալատական յեղաշրջումներ.— Մահմեդական Սահմանադրութիւնը.—Հայերի Թիւրքիայում.—Հասանքներ հայկական ներքին կեանքում.—Հայկական առապանքը.—Աղերսանքի արդիւնքը.— Գին 7 ղրուշ։ Դիմել «Արծիւ» ժողովրդական գրավաճառանոցը։

Այրի Տիկ. Թ. Հանէսեան եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան անձամբ կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել ողբացեալ Թադէոս էֆ. Հանէսեանի մահուան առթիւ։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ ՊԱԼՔԱՆԻ ՄԷՋ

Սերպիա ուզղակի բանակցութեան մտնել չուզեր Աւստրիոյ հետ։ Սերպիա զէնքնկեց ըլլալ չուզեր։

Ահա ապշնապին ծանրանալուն պատճառը։ Ահա թէ ինչո՛ւ համար Պելգրէտի մէջ կը յայտարարուի թէ պատերազմի մը վտանգը սուր հանգամանք առած է, թէ ինչո՛ւ համար Բարիզէ հեռագիր մը հեռեւեալը կ'ըսէ.—«Ֆրանսայի մայրաքաղաքին վարիչ շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւնը ծանրացած է Սերպիոյ եկած պատերազմական լուրերուն պատճառաւ։ Նոյնիսկ կը սպասուի որ Թշնամութիւնը ի մտոյ սկսին յանկարծ։ Վերջին յոյս մը կը հիմնուի Ֆրանսայի միջնորդութեան վրայ։ Սերպիա անպատճառ զինուորական ճամբայ մը կ'ուզէ նուիրագործի մէջէն։ Թուրքիա խուու կը հակառակի սոյն, նոյն իսկ առեւտրական ճամբայ անգամ չուզեր տալ»։

Մեծ—Եպարքոս Հիլմի փաշա յանձնարարեց արտաքին գործոց նախարարութեան՝ Սերպ կառավարութենէն բացատրութիւններ պահանջելու իր պատասխանատուութիւններուն եւ իր զինուորական շարժումներուն մասին։

Վիեննայի մէջ դիտուեցաւ մասնաւորապէս սա՝ պարագան թէ Ֆրանց Եսդէֆ կայսրը առջի առաւ սովորականէն բոլորովին կանուխ Շէօնպրիւնէն մեկնեցաւ Հօֆպուրկ։ Կ'երեւի թէ կացութիւնը ծանրացած տեսնելով, նախարարական խորհրդակցութիւններու պէտք տեսաւ Ն. Վեհափառութիւն։

Աւստրիա օրը կէս միլիոն ֆր. կը ծախսէ Սերպիոյ դէմ իր սպառազինութիւններուն համար։

Վերջին հինգ ամիսներուն Սերպիոյ կողմէ պատերազմական պարտաստութեանց համար կատարուած ծախքերը 75ուկէս միլիոն ֆր.ի կը հասնին։ Իր հանրային պարքին գումարը եղած է 616 միլիոն ֆր. վերջին փոխառութիւնն ալ հաշուելով։

Սերպիա ի դէն կոչեց նաեւ քաղաքական գունդերը, 45,000 հետեւակ, 800 հեծելազօրք։ Անոնց բոլոր ռազմամթերքը հոդացուած է։

Պուլկարիոյ մէջ մեծամեծ ջանքեր կ'ըլլան Պուլկարիան Սերպիոյ մատեցնելու համար։ Առայժմ հակառակողն է եղեր Ֆէրտինանտ Թագաւորը։

.·. Անգլիական ամենէն կարեւոր Հանդէսներէն մին «Սէթըրտէյ Ռիվիու» կը յայտարարէ թէ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյի պալքանեան քաղաքականութիւնը չյաջողեցաւ՝ Ֆրանսայի կողմէ ցոյց տրուած թերի աջակցութեան հետեւանքով։ Կրէյի քաղաքականութիւնը սկիզբէն ա՛յն էր որ Աւստրիա պարտաւորուի Միջազգային Ժողովին յանձնել Թուրքիոյ հետ իր խնդիրը, եւ առանձին բանակցութիւններ կատարել չտալ, նաեւ նոյն Ժողովին մէջ պարտաւորել Աւստրիան, որ զիջումներ ընէ Սերպիոյ եւ Դարատաղի։

Յարգուածագիրը յետոյ կ'ըսէ.— «1908 յունուն Դեքսմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութիւնները ա՛նչքան ձգտուած էին որ Լոնտոնի զերման դեսպանը իր կառավարութենէն հրահանգ ստացաւ հարցնելու անգլ. կառավարութեան թէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ պատերազմի մը պարագային Անգլիա Ֆրանսայի պիտի օգնէ՞ թէ ոչ։ Անգլիոյ կուսակցութեանց պետերը հաւաքուեցան եւ հատատական պատասխան զրկուեցաւ Գերլին։ Հիմա Ֆրանսայի բանած ընթացքը Անգլիոյ ընթացքին բոլորովին հակառակն է, եւ Կրէյ մինակ մնալով պարտաւորուեցաւ ատաբերութիւնք համաձայնութեան դէմ իր ընդդիմութենէն եւ կենալ»։

.·. Ռուս թերթերը կը յայտարարեն թէ պատերազմի պարագային Ռուսիա Սերպիոյ հետ պիտի գտնուի։ Արտասահմանի մէջ կը սխալին անոնք, կ'ըսէ, որ կը կարծեն թէ Ռուսիա սակաւ է եւ չի պատերազմիր։

.·. Հասկէն կը հեռագրուի թէ Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ զինակցութիւնը կատարեալ իրողութիւն մը է։ Սակայն կը նշանակէ թէ Սերպիա, Պուլկարիա եւ Դարատաղ միացեալ կրնան Աւստրիոյ դէմ հանել 600,000էն 800,000 հոգի։

.·. Ռուսիոյ հարաւային արեւմտեան երկաթուղիներուն անօրէն նէմիջաթֆի փոխով թերթասարէրկ կանչուեցաւ։ կ'ըսուի թէ կանչուած է խորհրդակցելու համար ի հարկին զինուորական փոխադրութեանց վրայ։

.·. Սերպ կառավարութիւնը գերման գործարանի մը կէս միլիոն վիրակապ յանձնարարած էր պատերազմի միջոցին գործածուելու համար։ Առանց ամբողջութեամբ Գերմանիա հասաւ։

.·. Մոտաւոր Արեւելքի կացութիւնը ազդեց եւրոպական տակարաններուն վրայ։

ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ՆԵՐՈՒՄԸ.— Երեսփ. Ժողովը առջի օր մերժեց թաքրիր մը որով կ'առաջարկուէր գաւառացի աղքատ գիւղացիին տուրքէ ունեցած դիզուած պարքը մասամբ ներել։ Այս տեսակ բարերար կարգադրութեան մը համար են մատ մը երեսփխաններ, որոնք, ժողովին այս մերժումին հակառակ, պիտի կրկնեն իրենց այս առաջարկը տարբեր ձեւով։ Բազմատարգիր թաքրիր մը պիտի տան, առաջարկելով որ գաւառներու մէջ յանձնաժողովներ կազմուին, քննելու համար յետնեալ տուրքերու խնդիրը եւ որոշելու թէ իսկապէս սոյնք անկարող են վճարելու, որպէս զի ներում անոնց պարքը։

ՍԵՐԳԻԱՆ գեսպան Մ. Նէնատովիչ առջի օր Բ. Դուռ երթալով, պաշտօնապէս յայտարարեց վարչապետին թէ Նովիպազարի մասին Սերպիոյ քաղաքական մտադրութեանց վերաբերող լուրերը անհիմն են։ Սերպիոյ դեսպանը հաւատաց Վարչապետին թէ իր կառավարութիւնը միշտ ուզղակիօրէն քաղաքականութեան մը կը հետեւի հանդէպ Օսմ. Կայսրութեան։

ՐԼՆԻՏ ԱՒԻՖ ՓԱՇԱ, ներքին գործոց նախարարը, որ իր հրատարակած տուած էր առողջական պատճառներով եւ Գահիրէ գացած, Պոլիս վերադարձաւ՝ Վարչապետին մէկ հեռագրին վրայ։ Աբիֆ փաշա առջի օր երկարօրէն տեսակցեցաւ Վարչապետին հետ, որ իրեն առաջարկեց ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը։ Կը յուսացուի որ Աբիֆ փաշա ի վերջոյ ընդունի այդ պաշտօնը։

ԲԱՂԱՒԱՐԱՊԵՏՐ.— Վարչապետը հեռագրաւ Պոլիս կանչեց Էնկիւրիի կուսակալ Նազիմ պէյը, անոր յանձնելու համար քաղաքապետութեան պաշտօնը, քանի որ Թաղապետական ընդհ. ժողովը անվստահութեան քուէ տուած էր Զիվէր պէյի իր վերջին նսին մէջ։

ՏՐՈՅ ՀԱՇՈՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Դարձեալ սկսաւ յետնեալ ամսաթուակները որոց հետ հաշուակցելու գործողութիւնը։

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԹՈՂԱՐ որ Մարտի սկիզբը պիտի սկսէր բաշխուիլ, կարգ մը պատճառներու բերմամբ մէկ քանի օրի չափ յետաձգուեցաւ։

Վանէն կը հեռագրուի Փետր. 27 թուով թէ օր մը առաջ Այգեստանու կողմէ՝ Կարճկոնցի ձանգէր եւ Եւսուգ Հայոց Թաղերէն կ'անցնէին, երբ Սուրբ գիւղէն Դատէր երկու անծանօթ անձերու հետ անոնց եռանկիւն յարձակելով, բիվոլվէր պարպեց եւ միւս երկու անձերը վիրաւորուած ինքն։ Կառաքուած քննութիւններէն հակցուեցաւ թէ ոճիրը գործուած է վաղուի օթակալութենէ մը։ Զարգարծները կը հետապնդուին։

(Թագվիմի Վէգայի)

ՄՈՒՇԻ Սէրօ գիւղէն Հայրապետ Մխաքեանի քոյրը փախցնելու փորձ ըրած էր Ճնոի Խաչեան։ Հայրապետ եւ իր ազգականներէն Մակարեան Մախէ, խեղդելով զայն, դիակը պահած էին։ Քննութիւն կատարուելով, երեւան հանուեցաւ դիակը, եւ խնդիրը դատական իշխանութեան յանձնուեցաւ։

(Թագվիմի Վէգայի)

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ.—Մեծ արքեպսպան Ղալիպ փաշա առջի օր «Լոյս Օթօման»ի մէկ խմբագրին հերքած է «Էքսէլսիոր»ի տուած այն լուրը թէ Սուլթանը հիւանդ է։ Սուլթանը անցեալ օրուան Մէշմէրլիի արարողութեան ատեն թեթեւ ցրտառութիւն մը ունեցած է, որ Համիտէ մանկանց հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ եւ Գիր պէյի դարմաններով առողջացած է։

.·. Պաշտօնաթերթին ալ հերքելով այդ լուրը, կ'ըսէ թէ Սուլթանը կատարելապէս առողջ է։

ԲԵՐԼԻՆԻ ՀԱՅԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԵՏԻՒԱՆԹՆԵՐԸ.—«Լոյս Օթօման» կ'իմանայ թէ Ազատական կուսակցութիւնը պիտի բողոքէ այն «թշուառական» բաներին համար որ արտասանուեցաւ Ամէնց Բրդա պէյի կողմէ՝ Բերա-Բալամի մէջ Օսմ. Միութ. եւ Ցառաջդ. Քօմիտէին ի պատիւ արուած հացկերոյթի առթիւ, եւ որ Ազատական կուսակցութեան հաշիւ ըսուած էր։ Այս նախարարքին հետեւանքով, երկու կուսակցութեանց միջեւ առեւէ մը ի վեր սկսած բանակցութիւնները պիտի ընդհատուին։

«ՕՍՄԱՆԼԻ», Ազատականներու Օգանը, այսօրուընէ կը սկսի հրատարակուիլ։

ՌՈՒՄԷՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՀԱՆԶԸ.—Ռումէն դեսպան Մ. Բարինիու Շբ. օր Վարչապետին ներկայանալով, խընդրեց Վարչապետն գործադրել Ռէբիա փաշայի խոստումը, այսինքն՝ ճանչնալ Մակեդոնիոյ Ռումէն հայրենիքները։

ԱԼՊԱՆԵԱՑԻ ԵՐԵՍԻՓԽԱՆՆԵՐՈՒ ԳԱՀԱՆԶԸ.—Ալպանիացի երեսփխանները, Թուով քսանրեսնը հոգի, անցեալ օր գումարում մը ունեցած էին եւ որոշած էին հետեւեալ առաջարկները ներկայացնել Երեսփ. Ժողովին՝ Թուրքերենական բրոթոքոլին վիճաբանութեան առթիւ.—

1. Պոսնա-Հերսեքի կցման վերաբերող բրոթոքոլը ընդունելու պարագային, հարցնել թէ ապահովուած է Աւստրոյ ազատութիւնը՝ Սերպիոյ եւ Դարատաղի կողմէ Նովի-Պազարի վրայ պատահական յարձակման մը դէմ։

2. Երկուքուկէս միլիոն ոսկի յատկացնել այն Պոսնացիներուն՝ որոնք այդ գաւառէն պիտի գաղթեն։

3.—Զինել աւտարիական պաշտպանութիւնը կաթոլիկ Ալպանիացիներու վրայ։

ԻՄԱՄԵՐՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ.— «Թոնկըճ», հետեւեալը կը գրէ. «Կովկասի մէջ թէ՛ Իսլամ միւֆթիներու եւ կրօնաւորներու եւ թէ Հայ հոգեւորականներու եղած անարդար գործողութիւնը քննադատութեան առարկայ եղած է։ Ռուսիոյ սահմանադրութեան պատճառաւ այժմ այս երկու հարատարուած ազգերը իրենց իրաւունքը կը փնտռեն։ Լաւ կերպով կ'աշխատուի անհամաձայնութեան պատճառ եղող անիրաւութեանց բարձման համար։

ԱՇՆ ՀԱՅԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, որ տրուեցաւ ի պատիւ Մ. եւ Ց. քօմիտէին, եւ մասնաւորապէս այդ առթիւ խօսուած ճառերը՝ ի փառս Օսմ. Քօմիտէին, կը քննադատուին «Իրատ», եւ «Սէրպէսթի», եւ «Լ. Հէրալտ» լրագիրներուն կողմէ։ կ'ըսեն թէ Բեամիլ փաշայի անկումը պատրաստելը երկրին համար դժբախտութիւն մը եղաւ։ «Սէրպէսթի» կը բացատրէ թէ ի՛նչպէս ոչինչ պատրաստելով մը Բեամիլը ձգուեցաւ, եւ իր «ժուռնալճի»ութեամբ հաւատարմութիւն յայտնող եւ Ցուլիա 11ի նորագաթձներէն Հիւսէյին Հիլմի փաշան վարչապետութեան կոչուեցաւ, եւ ասոր հետեւանքը եղաւ Բեամիլ փաշայի պատրաստած յաջողութեան ձախողիլը։

Ալի Բէյմալ պէյ կը քննադատէ Անմէտ Բրիզա պէյի այն խօսքերը թէ Օսմ. Քօմիտէին դժգոհ եղողները անոնք են որ հին սէժիմը կ'ուզեն եւ ասոր մէջ իրենց շահը կը փնտռեն։

«Լ. Հէրալտ» ի վրայ կը հանէ այն դժգոհութիւնները որ կան Օսմ. Քօմիտէին դէմ։

ԲԻՐԻՆՃՃԻ ՁԱՏԼ Աբիֆ էֆ.ի վրայ դիպանութիւն մը կատարուեցաւ եւ հաստատուեցաւ թէ սրտի կաթուածէ մեռած է։ Ընտանիքը անոր համար կասկածած է, որովհետեւ այն գիշերը գացած էր հրդ զրաբանակի տնօրենական հրատարար։ Զէքի փաշայի տունը եւ անկից կը դառնար։ Նկատելով որ Զէքի փաշա հակառակ էր Աբիֆի եւ վերջերս հաստատուած, կասկածած էին թէ թունաւորուած է, սակայն քննութիւնը այս կասկածը չարդարացուց։

ՆՈՐ ՊՕՅԵՐՈՅ ՄԸ.— «Լ. Հէրալտ» կը գրէ. «Կը լսենք թէ նոր տեսակէ պոյերոյ մը կը պատրաստուի բոլոր այն թերթերուն դէմ, որոնք «Մութեան եւ Ցառաջդիմութեան» քօմիտէին արարքներու համամիտ չենն։ Լուրը չահեկան է, եւ յուսակարէն (՞) ցոյց կուտայ Քօմիտէին հանրային գործերու չխառնուիլը։ Մենք կը սպասենք այդ պոյերոյին որ իրապէս մեղի համար լաւագոյն ռէալիան է։ կ'երեւայ թէ նոր յայտարարութիւն մը կը պատրաստուի, կ'ընայ հանիլ անիկաւարով Թող դայ»։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐԸ առջի օր Վարչապետին հետ Եըլդիզ երթալով, երդումի արարողութիւնը կատարեց Սուլթանին առջեւ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՎԵԱՄՈՒՑ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ.— Բիֆաթ փաշա Թղթատարով Բ. Դուռ կը ղրկէ իր եւ Մ. Իզվոլսքիի միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները։ Բիֆաթ փաշայի Պերլին եւ Հռոմ մեկնելէն ետք, Արմենակ էֆ. Սագըզ տակաւին Բեռերապուրգ պիտի մնայ, զրաղելու համար կարգ մը երմական գործողութիւններով։

.·. Բիֆաթ փաշայի եւ Իզվոլսքիի միջեւ սա՛ համաձայնութիւնը գոյացած է «1. Թուրքիա Պուլկարիայէն 125 միլիոն ֆրի հատուցում մը ընդունած է։ 2. Այդ հատուցումէն՝ Բուսէֆիի երկաթուղիներու իրը վնասուց հատուցում տրուելիք գումարը՝ նախ Լիաբէվի եւ Բ. Դրան միջեւ որոշուածին համաձայն պիտի հատուցուի։ 3. Ռուս կառավարութիւնը Օսմ. կառավարութեան պատերազմական վնասուց գումարէն 125 միլիոնի մէկ մասը 100էն 5ի հաշուով տարեկան հատուցման պիտի հաշուակցի։

ՊՈՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏԱՀԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ.—Սերպերուն յուզումը այս օրերս սատակցած ըլլալով, պատերազմական պարտաստութեանց ալ մղում կը տրուի։ Հետեւաբար, Սերպիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ պատերազմ մը անհաւանական չըլլալուն, Օսմ. Կառավարութիւնը այդ հաւանականութիւնը նկատի առած է և առ ի նախգուշութիւն որոշած է որ Եէնի Պազարի գաւառը ամրացուի, եւ այնտեղ զինուոր ղրկուի։

Բ. ԴՐԱՆ ԲՈՂՈՔԸ.— Սոֆիայի Օսմ. գօմիսէրութիւնը պուլկար կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած է Պուլկարիոյ մէջ գործող քօմիտէներուն վրայ, որոնց նպատակն է խռովութիւն յարուցանել Մակեդոնիոյ մէջ։ Բ. Դուռը մեծ ուշադրութեանց մասնաւ ալ ընդունած է քօմիտէներուն բանած ընթացքին համար։

ՆՈՐ ԱՆՇԱԳԻՐՆԵՐԸ.— «Թաղվիմի Վագտայի» կը ծանուցանէ թէ ուրբաթ բաղկացած եւ անցագրի կանոնագիրը պարունակող նոր «բաստրուքներ պատրաստուած են եւ Մարտի սկիզբէն պիտի գործածուին։

ՈՐԴԵՍԿՈՅԱՆ ՄԱՔՐԸ.— Սկիւտար, Լսմա անուն կին մը՝ անսնելով որ իր մեկուկէս տարու աղջկան՝ Սուպհիէի պատճառաւ չի կրնար ամուսնանալ, սիրոյը կը նեղանայ եւ տապարով կը սպանէ հէգ աղջիկը։ Որդեսպան մայրը եղեռնագործ տես

ՅՈՒՅՍԱԿ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՏՐԻՊՈԼԻՒ ԱԶԳԱՑՆՈՑ

Փոխադրեալ	4474 20
Յովհաննէս Աղլամիշեան	20
Պօղոս Մէլիքասեան	20
Աւետիս Մ. Գրիգորեան	12 20
Գրիգոր Գ. Գրիգորեան	12 20
Դիոնէս Փափազեան	12 20
Մեսրոպ Հովիւեան	12 20
Աւետիս Խաչատրեան	12 20
Բիւզանդ Խրիմեան	10
Մանուկ Թաճիկեան	10
Նշան Փափազեան	10
Մամբրէ Դանիէլեան	10
Գրիգոր Թաճիկեան	10
Ազատեր »	10
Նշան »	10
Յարութիւն Գ. Աղլամիշեան	6 10
Մարկոս Տէրտէրեան	6 10
Գրիգոր Սարգսեան	6 10
Սարգիս Խանդամեան	6
Կարապետ Կիւլէչեան	5
Յարութիւն Սաղրեան	5
Երուանդ Եսայեան	5
Սրապիոն Կիւրիւնեան	3
Գրիգոր Մ. Փափազեան	2 20
Կիներէն հանգանակուած	662 10
Եկեղեցւոյ պնակէ գոյացած	83
Թրիպոլիի ընթերցասիրաց խումբի անդամներուն միջև	115
Գումար	5553 10

(Շարունակելի)

ԽՐԱՏ ՀՕՐ ՄԷ ԱՌ ԻՒՐ ՈՐԴԻՆ

Որդին-Հա՛յր, կ'ուզեմ յարաբերութեան մանաւ այնպիսի վճռաւոր մը հետ որ կարենայ իմ պիտոյքս հոգալ ժամանակը-ճարներով, իմ չահ ամսական հաւատ գումարին համեմատութեան։

Հայր-իմ փորձառութեամբ կրնայաս որ ուղղակի «Հաճի Շահին» վաճառատունը դիմես կ. Պոլիս Մամուռ Փաշայի փուռին գէմ Մեծ-Նըլուզ խան թիւ 16, ուր կրնաս գտնել պատրաստ եւ յանձնարարեալ հագուստ, կօշիկ ինչպէս նաեւ գուլպայ, գանէլա եւ ամէն տեսակ անհրաժեշտութեան պէտքը կազմող խաս, 100ին 30 կանխիկ եւ մնացորդն ամսական եւ կամ չաբթամեան ժամանակներով։ Զատկ, Յաս գոհ պիտի մնաս այդ վաճառատան տիրոջ պարկեշտ գործառնութիւններէն։ 50—11

ԹՕՐԽԱՆԷԻ ԱՄԻՐԻՏՆ

Իւր եւրոպ Թագրմ Թիգինկի էսէվաքը Իշխն միւպայէսարնա լիւզում կէօրիւնէն միւխթելիթ իւլ տինս 51 գաւէմ էշանդն միւնազասար սէրբէսթը իսրա պուլնարդընտան, իթասրնա թաւլիպ օլանլարքն չէրսիթը թաֆսիլթը-նը անլայրպ իսթաթ թէնգիլիթ էյլէմէք իւզրէ բէյ ազէլէրինի միւսթասրպէն բազար էրթէսի վէ բէնձէնպիկ կիւնլէրի սաաթ 5էն 10ա գառար Թօրխանէի Ամիրէ մէհլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

2 մարտ 324 — 3—1

Գասրքէօյիւնէ մուգատէտա Օսման Ագա էլեվի Հիւսէյին Բաշա մահալլէսինէ Սէբայ Արզասը օգաղընտա միւքերրէր 11 նուսէրօ իլէ մուրաջաամ օլսուպ Թեպաամ տեվլիթը Ալիյէնին Բաւմ միւլէթինէն պաղէվան Դօսթի վէլիսը նիգօլանդն էօնէսինէ օլտուղը հալտէ մուգատէմէթ պա սէնէտը բէսմի 500 աաբէ լիրամ Օսմանի տէյնի մուդապիլինէ վէգիլէթը տէվրիյէ իլէ Իսթիֆան էօնէսինէ պուլնան մալիսմ էլ հուտատա վէլմիւրէմիլթ մա տիւքան ֆրսն վէ պիր տէօնիւմ մրգասրը արսա միւտէթը մուայյէնէնին միւրուբ էյլեսրկի հալտ թէսմիյէ տէյն օլունամասընան նայի տանը մէրգում Իսթիֆան վէբէսսի Թաաֆրնան վուգուպուլան իսթիտա իւղերինե ուսուլ վէ նիզամը մուճիպինէ Թարիխը իլանէն իթիպարէն 45 կիւն միւրուրինէ իհալէի էվվէլէյսէսի վէ անտէն սոնրա տա 15 կիւն զարֆնտա 100մէ 5 գամմ գապալ իսիլէբէք իսիմամը միւտէթէ իհայէի գաթիյէսի իսթա օլունմագ իւղրէ 61 կիւն միւտէթլէ մէվգրի միւգայէսէյէ գոնուլմրդընտան, Թալիպ օլանլարքն վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին՝ մէգբիւբ մա տիւքեան ֆրուն վէ արսանրն գրյէթը մուխամմէնէ վէ Թահրիրիյէսի օլան 147 պին դ.ըն 100մէ 10ը նիսպէթինէ բէյ ազէլէրինի միւսթասրպէն Տէֆթէրը խագանի նէգարէթը ճէլիլէսի սէնէտաթ իսրէտէրի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էմմէլերի իլան օլունը։

28 չուպաթ 324 — 3—2

ՄՕՍ
ՇՈՒՆԱՒԱՌՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբարդ եւ ապրանք փոխադրող ոստիւններ

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Միրի	Նայլոգրիա
Մինիա	Էմիլիա
Բուգիա	Գալգրիա
Թիլպար	Մարգրիա
Նարպօճ	Ռայիլի
Նամարէլ	Ֆարոս
	Թիլա

Առոլին կարգի շոգենաւերը չառնգասուած են, նաւուն մէջեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, եկեղարանութեամբ կը լուսաւորուին և կեն ճամբորդներու համար տեղաւորելի են։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բոլոր տեղերուն։

Սգրէլի

Կ. Պոլսոյ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներեն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսատան համար, իրենց կարգադրութիւնները առնեն շոգենաւերու մեկնելու ժամանակներուն 24 քսան առաջ։

ՏՈՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՍԱՍՆԱԳԷՏ
ՄՈՐՓԱՏԻՒՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ, ՖԻԱՆԿԱՄՏԻ ԵՒ ՄՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐՆԱՐԱՆԱՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տոքթ. Խ. Փափազեան որ իր կատարեալ ձեռնհասութեամբը եւ մասնագիտութեամբը հանրածանօթ բժիշկ մըն է, ֆրանկամտի, մորթային եւ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւններու նոր բաղդոյն կատարելագործեալ դարմանատեսութեան մէջ երկար տարիներ ի վեր իր հմտութիւնը աւելցուցած է Բարիզի Սէն-Լուի եւ Նէքէր հիւանդանոցներուն մէջ, եւ այժմ վկայական ստացած ըլլալով Պոլիս վերադարձած է։ Ըստ առաջնոյն գործելու, բացի կիրակի օրերէ, ամէն օր ժամը 3էն 11 Պաղչէ Գարու, չաքարվանտա հաճի Պէքիր էֆ.ի խանութին դէմ, 19 թիւ գրասենեակը կը գտնուի։ Ի հարկին, միզային խողովակներու նեղութիւն եղեկարական լոյսով լուսաւորելով, հին եւ նոր ջերմամիզութիւններէ առաջ եկած եւ անդարմանելի եւ քննուելը անկարելի նկատուած հիւանդութիւնները մեծ գիւրութեամբ կ'խաղաղցնէ, եւ ըստ այմմ կը դարմանէ։ Ֆրանկամտի միքրոսկոպն ալ նորահնար գործիքով ողջ վիճակի մէջ կը տեսնէ, եւ կը կիրարկէ հոչակաւոր ժամանակէս Բրոֆ. Կոչէի հնարած շիճուկը, որուն լուծիչ ազդեցութիւնը Սէն-Լուի հիւանդանոցին մէջ հաստատուած է։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ
ԱՓԲՈՂԻՏԵԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ
ՏՈՒԹԼՕՈՒ
ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գիտական վերջին նորութեանց համեմատ առանց ցաւ պատճառելու կը դարմանէ ջերմամիզութիւնը, ֆրանկամտը, երազափոքութիւնը, անական անկարողութիւնն եւ դժուարամիզութիւնը, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդական եւ միզային գործարանաց ամէն տեսակ հիւանդութիւնք։

Բացի կիրակի ամէն օր կը զբաղուի Պահճէ Գարու չէքէրճի հաճի Պէքիրի անկիւնը Մէրսէվէճեան դեղարանը։

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ԶՐԻ

ՏՈՔԹ. Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՓԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՕՒ ԷՊԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելիգարականութիւնն ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օգի, տիաթաճօսօֆրիի, պոռօճֆոտօֆրիի, էզօճպակսօֆրիի եւ ամէնէն նորանոր մեքենաներով մեծ լաթոցուն թեամբ կը դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը եւ հինցած ցաւերը, ականջի խրթնոյց եւ ականջի, քիթի, բերանի, կոկորդի եւ խուլակի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

Նամանաւանդ երեսի եւ քիթի վրայ եղած սեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց զարհուրելու, կատարելագործ եղ չակէ նորանոր գործիքով մը, որուն շնորհիւ բացում ոյգ. հորդի հիւանդներու. Սերտիրոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վերի եւ գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և ատոյց կոկորդի նէրկնոցը (պատէնքը) կը կոնէ, առանց արիւնհոսուելու։ Իր մասնագիտ գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի, մինչև կէս օր, Պահճէ-Գարու, Համիտիէ սեպիլի դէմ, Աբիի Իբրահիմեան դեղարանը։ Իսկ կէս օրէ վերէ, իր տունը, Բերա, Նիշանի ճամբայ, Թարլա, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հիւանդերի օրերը կէս օրէ վերէ իր տունը գտնող ամէն հիւանդներ, իսկ վիճակաւորներ ամէն օր ծրագրած գործողներու տարբեր է։ 30 - 4

ՏՕԿԹ. ՏԻԳՐԱՆ Է.Ֆ. ԹԱՊԻՊԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ամերիկեան բժշկական համալսարանէ շրջանաւարտ 18 տարուան իր փորձառութեամբը արդէն ծանօթ Ամերիկեան եւ Անգլիական նորագոյն մեթոտներով չափահասից եւ տղայոց, ինչպէս նաեւ կանանց յատուկ ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւնները բուժելու, նոյնպէս Ամերիկեան սիսթէմով եւ լաւ եղանակով ամէնաղէր գրչի հիւանդութիւնները եւ մորթային ախտերը բուժելու պատրաստ բազմաստակ Տօքթ. Տիգրան էֆ. Թապիպեան, այս անգամ Բերա, Շիշլիի մեծ պողոտայի վրայ Անանեան ափթիթանը հաստատուած ըլլալով, հոն իր տանը մէջ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի բացի կիրակիէն ամէն օր, մինչեւ կէս օր։ Ցիշեալ բժիշկը յայտնապէս պատրաստ է գալանելու, նաեւ գործողութիւնը անկարելի կամ անբուժելի դարձած դէպքերուն ախտերէն գանելը, ըստ գրութեան բրոֆ. Ճէդուպի եւ Հանրի Սլէյթիի ներկայութիւն, չորքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կէս օրէ ետք կը գտնուի Պահճէ Գարու Մինասեան էֆ.ի դեղարանը, եւ երեքշաբթի եւ շաբաթ՝ կէս օրէ վերջն ալ Իւսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցիի քով Գունտրաճեան էֆ.ի տունը։ Զրի կը գրամանուին աղքատները ուր. օրերը։

36— 0

Պիթլիսէ վաղը Բայա համամարնին 1327 սէնէի հիճրիյէսի մուհարէմինէն զիլիհճէսի ենիյէթինէ գառար պիր սէնէլիկի 9000 ղ. պէտէլը իյմար իւէ թալիպի էօհտէսինէ օլտուղը Պիթլիս վիլայէթի վալի վէգեալէթինէն պաթէլէգոֆ իշար օլունմը օլտուղնանա, մէգբիւբ համամա պէտէլը մուգարրրը մէգբիւբրտէն ֆաղլասրյալ Թալիպ օլանլարքն՝ 100մէ 10ը նիսպէթինէ թէէմնաթ ազէսինի միւսթասրպէն Թարիխը իլանէն իթիպարէն մահը ճարի Բուսինին 28ինի ճումա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 11է գառար Տէբասաէթէ իվգաֆը Հիւսայուն խազինէսինէ մուհասէպէ իսրէսինէ վէ մահալինէ մէճլիսը իսրէսի իւէ Եվգաֆ իսրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

26 չուպաթ 324 — 3 3

ԼԱ ՄԻՒԹԻԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ
La Mutuelle de Francese t des Colonies
ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆԳ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ ԱՒԱՆԴ ԶԳՈՒԱՄ Է 60 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ — ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն։

Կ'ԷՆԴԱՌԷ — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, եւ ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԻՆ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վերէ ողջ մնացողներուն, մանաւանդ պարագային երաշխաւորութիւններով։

Կ'ԷՆԴՈՒՆԻ — Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆԿԷՆ սկսեալ։

ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ — ՊԱՆԳ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յանձնառութեան յանձնած գրամները, «պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժէքներու» վերածելով զանոնք։

ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ- ԸՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱՒ Է — 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿԷ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ։
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը արուին

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ընդհանուր Տնօրէն ԻՆԵԱՍ Ս. ՏԱՆՏՐԻԱ, Տէլիբսէն խան Ղալաթիա։

Փորձառու եւ գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ։

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՂ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINCER MANUFACTURINC Co

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ ոսկի, պղծրատ չինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբը ամենքն գերազանց են որ ալիսարիս ամէն կարգ սարքեալներ, և բոլոր ընտանիքները, գերեզմանն ու հոգեկարերներ իսկ Սինկէրի մեքենայ գործած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չնորհագիր ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

ՊԱՏՈՒԱՒԻՒՆԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Բերա, Նէօսկիմէյտան, Գալաթա-Սէրայի դէմ

ՊՕՐԱ — Նէօսկի Համամ, Գոն Մարչէի դիմաց, թիւ 343 և 343 կիսիթ։

ՍԱՄՍՈՒՆ — (Սինկէր խան, Թիւնէլին առաջ։ (Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՈՒԼԹԱՆԻ — (Սուլթան Համամ, թիւ 2։ (Սուլթան Գայրէթ, Թրամվէյի սիւսթանին դիմաց, թիւ 13։

ՍԱՄՍՈՒՆ — Զարմանալիօրէն թիւ 120։

Կեղծիքեն զգուշանալու համար վերի նշանագրութիւն բնիկ։

Ընկերութեան գեղեցիկ վաճառատունը կ'գտնուի Բերա, Նէօսկի Համամ, թիւ 343 և 343 կիսիթ, Տիւրգիոյ Սարդիս գէմ մունը։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՎԱՑԵԼՈՒՉ ՄՈՍԵՐՈՒ
ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՋԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ-ՀԱՏՈՒԱԾԱԲԱՆ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ նախկին Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինեանի և վերջին տարիներս ալ Զամիրեան էֆ.ի վճռաւոր մէջ նորաբար ժամեր կը հայթայթէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Մանուսա փողոց, Հասուպը խանի առջև թիւ 45 վճռատուն, ուր կը վճռաւորին նաեւ քանոնաց ու նորաձեւութեան վերաբերեալ այլ և այլ բաղմաթիւ վճռաւոր, գլխարկի նոպիկներ, փեռաւոր, ձեռնոց, առնթելա, գօտեվէլա, փէրեան, ֆիչու, ևն. ևն.։

Ամէն մարդ կը փափաքի դրամ չտալ և չտարը գեռ չեն գիտեր որ նոր գաղութը լուսաբորդները գոհ ընելով անոնց սիրոյը չտեսնուն մէջ կը կայանայ։

Գրամաթը խանի գիմաց, Հասուպը խանի առջև, թիւ 45

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՐՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՍԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'սիրէ՞ք հարմարագոյնս փայլ տալ, գեղեցիկ «էֆէ» մը տալ, գիմագեղ ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՐՃԵԱՆԸ վճռաւորեալ, ուր բոլոր պարագաներ գտնուած մասերէ կը գարդարուին։ Նաեւ մեծ խնամով վերջին նորանոր թեամբ հաղորդուած մասերէ ամէն գինեղ։ Կ'գտնուի նաեւ հոն հարիւրաւոր մասեր, գոգնոց, գոգնոցի մասեր, գարդարուած կողով, ծաղիկ-փնտուր, եւն. ևն., եւն.։

Փութացէ՛ք, հարմարագոյնս, այցելել անգամ մը նշան Զամիրճեանի հարանեկան մասերու ճաշ վճռաւորանը ուր մ'է միայն մեր հաղորդը, այլ նաեւ մեր գոհունակ պիտի դանէ։ —39

ՍԻԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՑ
ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՐՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Գալաթա խանի տակ, թիւ 16

ՆՈՐԹՔ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՍԼԷՔԸՆԹԱՑԼ
ԵՒ
ՆՈՐԹՔԸՐՆ
ՀՐԴԵՒԻՔԵՒԼԿԵՆԱՑ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատուած գրամագլուխ	Ստրլ.	Ոսկի	6,000,000
» տարեկան եկամուտ 1907 տարուայ	»	»	5,941,850
» գոյութիւն դրամ 1907 տարուայ	»	»	25,269,824

Կ'ընդունի մեծագոյնս ապահովութիւնները։

ՄԱՐԹԱՑԱՑ
ԹՕՎԱՑԻՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ստրլ. Ոսկի 500,000
Գոյութիւն Դրամ » » 564,328

Վնասուց հատուցումը անմիջապէս ստանալու համար։ Ընդհանուր գրասենեակ մը Գալաթիոյ մէջ։

Ընդհ. Գործակալ՝ Ի. Գ. Գալաթ
ԳԱՌՆԻԿ ՍԵՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Մեհմէտ Ալի Բաշա խան, Ղալաթիա

Գրասենեակներու դիմումներու համար ապահովագրողներ կը փնտռուին։

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲՈՒՐԻՋ 1828—1829

ԿԵԳԵՐՈՆԱՏԵՂԻ ԲԱՐԻՋ 9, ԲԼԱՍՎԱՆՏՕՆ. 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՐԴԵՒԷՆ ՃԻՒՂ

Ապահովագրեալ գումարներ	25 միլիոն	ֆրանկ
1907ին գանձուած ապահովագրին	23 միլիոն	»
Մինչև 1907ի վերջը հատուցած վնասը	150 »	»
Դրամագլուխ և պահեստ	184 »	»

ԿՅԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Ընթացիկ ապահովագրութիւն	355½ »	»
1907ին գանձուած ապահովագրին	13½ »	»
Մինչև 1907ի վերջը հատուցուած վնասը	281 »	»
Դրամագլուխ և պահեստ	169 »	»

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի Ընկերութեան կրկնակի գրամագլուխն ու պահեստը իրարու գումարելու կը կազմեն ur հակայ հրամանատարութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆԻ ապահովագրողաց։

Աշխատելի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակագներ։ Նորաստեղծ գործակալներ անհամեմատ հեռագրով ուսուցիչ ԳԵՐԱՍԻՄՈՎ ի՛ է Ընկերութեան գործակալներ։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերն ամէնէն ամուր գիներով, օրինակի համար՝ ԱԿԱՆՋԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ՆԱՍՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏ ԵՒԼն։

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ։

Թուրքիոյ և Եգիպտոսի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Ներկայացուցիչ՝ Գ. Գ. Գալաթ — ՍԻՄՈՆ ՊԱՑՍԷՐԼԷԱՆ
Գլխ. կենտրոն Հիւսիս — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

Սիրամարգ, Սուլթան-Համամ, Գաբրիէլ Օղլու բասամ։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՌԵՒՏՐ. ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Societa Commerciale D'Oriente
ԿԱԶՄՈՒԱԾ 1907 ՓԵՏՐՎԱՐ 19ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 ՖՈՒՆԳ

Վարչութեան գեղեցիկ գրասենեակներ՝ ՎԵՆՆԷՅԻ (Գալաթա-Սարայ Բրոմոլ)
Կ. Պոլսոյ գեղեցիկ գրասենեակներ՝ ԱԶԱՐԵԱՆ ԵԱՆ (Վալիտէ փողոց)։

Զանազան գանձում տարբեր, թանկագին և մարդկային։ Թուրքիոյ և Եւրոպայի ամէն քաղաքներու վրայ գանձում և վճռաւորում ամէն տեսակ արժէքներու, փոխառութիւն արժէքներու վրայ և վերջապէս գրամական ամէն տեսակ գործարքներ։

ՀԵՌԱԳՐԱՅԻՆ ՀԱՍՑԷ—COMMEIALE։

ՀԱՐՍԱՆԵԱՆ ԶԻՆԱՎԱՃԱՌ
ՄԿՐՏԻՉ ՓՐԻՆԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Մէսսաէթ խան, Թիւ 29, 30, 31, 32, 33։
Մասնաճիւղ, Եէնի Ճամի, «Օսմանլը սիլահ-էրսըճիլիպէրի» Թիւ 44։

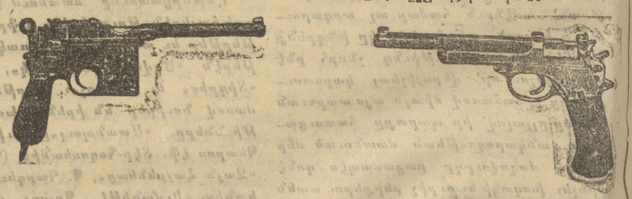

Վաճառատան եւ մեր արտադրիչ մեկ ամէն տեսակ զէնք (եւ կապարներ) պատրաստ գտնուելուն, կարող եմ՝ թէ մարդասիրաբար եւ թէ մասնաւորապէս գաւառի յանձնարարեալներուն հայթայթել գիւրութեամբ ու գիւրաճաշակելի գիներով։

10-20 կոտոր հրացաններէ եւ իրենց կապարներէ բաղկացեալ տեսակ մը 5-10 Օսմ. ոսկւոյ կանխավճարով կը հայթայթուի, որոցմէ տրուած ամէն յանձնարարութիւնք խղճամտօրէն ու փութով կը կատարուի։

Փամփաշտաց գներու ցուցակը կը ղրկուի 20 փարայի փոխարէն իբր նամակադրոյնի ծախս։

Ամէն գրութիւնք պէտք է ղրկել՝
Մ. Փրէնկեան, Սուլթան Համամ, Մէսսաէթ խան թիւ 29-33, ներսէկ դնելով պատասխանին նամակագրոյնը։

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌ

Ճարտարեալ իլվերձներու էֆ. Բոֆալոյի խան

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԷՍ. ԷՐՄԷՆԵԱՆԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌՈՒՆԸ

այս տարի (պատրաստուած ձմեռնային յատուկ ինդիներէն դէր և տարեկան ներ գտնուելիք նոր։

ԲԱՂՄԱԾՆԵՐ։
Մեծ եւ ցածր գիներու ներքին մասնաւոր բարեբարութիւնք, ևն. ևն.։

ԳԻՆԸՐ ԶԱՐԵԾ Է ԹԻՒԸ 2 ՂՐՇ։

Գալաթա Կամամ, Գրիգորեան խան թիւ 8

ՆԷՍԹԼԷԻ ԱՆՈՒՆԸ ԱՄՐՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ԾԱՆՕԹ Է
ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ԱԼԻՒՐԸ
ԱՄՐՈՂՋ ՄԱՐԻՆԻՈՅՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀԻԱԾԵՑԵՍ Է
ՆԷՍԹԼԷԻ ՀԱՄԲԱՒԸ
ՆԷՍԹԼԷԻ ՇՕԿՈԼԱՑՈՎ

ԱՆԴԱՄ ՄԷՋ ԵԼ ԱՐԴԱՐԱՑԱՒ ԹԷ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ՀԱՐՄԱՏՈՒԹԻՒՆ Է ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՄԻՄԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԻՒՆ ԴՏԱԾ Է

SARNE ET CHOCOLAT NESTLE